

Advies Burgerforum RES-Foodvalley

**Gaat het over ons,
doe het dan met ons!**

11 maart 2021

Gaat het over ons, doe het dan met ons!

In dit document presenteren wij als Burgerforum ons advies voor de RES Foodvalley. Eerst geven we een korte uitleg bij de aanleiding en het proces. Daarna beschrijven we ons advies aan de hand van 7 aanbevelingen. We benoemen 'voorwaarden voor succes' en eindigen met een dankwoord aan de besluitvormers dat wij als inwoners van de regio betrokken worden.

1. Introductie: de aanleiding

Om klimaatverandering tegen te gaan, heeft Nederland zich gecommitteerd aan het Klimaatakkoord. Het belangrijkste doel hiervan is dat we in 2030 bijna de helft (49%) minder broeikasgassen uitstoten dan we in 1990 deden¹. Om dit te bewerkstelligen is Nederland verdeeld in 30 regio's die hieraan een bijdrage moeten leveren en dit moeten vastleggen in een Regionale Energie Strategie (RES). Regio Foodvalley is één van deze regio's en heeft zich bovendien ten doel gesteld om in 2050 energieneutraal te zijn². Regio Foodvalley beslaat 8 gemeentes, verdeeld over 2 provincies en 2 waterschappen. Alleen deze getallen geven al aan dat dit geen eenvoudige opgave is.

De RES beoogt actieve burgerparticipatie bij de opstelling van plannen voor duurzame energie-opwek, om breed draagvlak onder de bevolking te verkrijgen. Dat is eenvoudiger gezegd dan gedaan, omdat burgerparticipatie op deze manier nieuw is voor alle betrokken partijen. Als eerste regio in Nederland heeft de RES Foodvalley hiervoor een Burgerforum ingesteld, dat een advies aan de RES Foodvalley heeft opgesteld over het perspectief van inwoners. Dit was een soort pilot, dat de RES Foodvalley samen met het Nederlands Platform Burgerparticipatie in Overheidsbeleid (NPBO) heeft opgezet. Het bleek een leerproces voor alle betrokkenen; van de deelnemers aan het Burgerforum, tot de betrokken overheidspartijen en begeleiders.

Het is van groot belang om inwoners actief te betrekken³. Bij veel inwoners is namelijk wantrouwen jegens de overheid ontstaan met betrekking tot plannen voor duurzame energie-opwek, doordat daarover in het verleden niet zorgvuldig genoeg is gecommuniceerd⁴. Daarnaast

¹ Zie: Klimaatakkoord. nl

² Zie: regiofoodvalley.nl

³ Zie bijvoorbeeld:

<https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=a0daf431-f847-464b-b564-cad05f51623f&title=Motie%20van%20het%20lid%20Agnes%20Mulder%20c.s.%20over%20de%20mogelijkheden%20van%20burgerpanels%20.pdf>

⁴ Niet alleen is dit een landelijk probleem (zie bijv. <http://www.npbo.nl/wp-content/uploads/2016/12/121216-Artikel-burgerparticipatie.pdf>; https://www.interregeurope.eu/fileadmin/user_upload/tx_tevprojects/library/Niet_buiten_de_burger_rekenen.pdf), het bleek ook uit de PWE in de regio.

Gaat het over ons, doe het dan met ons!

zijn veel inwoners nog niet doordrongen van de urgentie van de energietransitie en de noodzaak van toekomstbestendige energiebronnen. De bewonersparticipatie bij de RES Foodvalley kwam pas laat op gang. Daarvoor zijn diverse oorzaken aan te wijzen, maar die nemen niet weg dat het een extra hindernis vormde voor het ontstaan van vertrouwen (en daarmee draagvlak) onder de inwoners. In dit advies gaat dan ook veel aandacht naar de gewenste manier van communiceren tussen overheid en burger, en de vorm van betrokkenheid van inwoners.

2. Het doel en het proces

Het doel van het Burgerforum was om het bewoners-perspectief te verwoorden en in te brengen in de besluitvorming over de RES Foodvalley: wat bewoners belangrijk vinden bij het maken van keuzes en beslissingen over duurzame energie-opwek in hun regio. Het burgerforum geeft hiertoe 7 aanbevelingen aan de RES Foodvalley en vraagt de besluitvormers om deze aanbevelingen te volgen bij beslissingen over duurzame energie-opwek. De aanbevelingen laten zien wat inwoners van de regio belangrijk vinden en bieden daarmee een maatschappelijk afwegingskader om beleidskeuzes te beoordelen.

Het Burgerforum is een afspiegeling van de inwoners van de regio. Daartoe heeft een zorgvuldige selectie plaatsgevonden: eerst zijn 5000 uitnodigingsbrieven verstuurd naar willekeurige personen uit de regio, geselecteerd door middel van een aselechte steekproef uit het bevolkingsregister. Naar aanleiding hiervan hebben 100 mensen zich aangemeld en hieruit heeft het NPBO 20 deelnemers geselecteerd op basis van criteria als leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, achtergrond en geografische verdeling over het gebied. Door persoonlijke omstandigheden van enkele deelnemers zijn 14 actieve leden overgebleven. Dit bleek een geschikte omvang om discussies te voeren en samen te werken.

De opdracht van het Burgerforum was niet om alle inwoners te representeren; daartoe hebben zij niet het mandaat en niet de positie. De opdracht was om samen, vanuit het perspectief en de ervaring van inwoners en gevoed door een brede raadpleging onder inwoners, te formuleren wat inwoners belangrijk vinden. Een burgerforum heeft daarbij wel de rol en opdracht om zoveel mogelijk de grote lijnen te vinden in van wat 'de burger' vindt en denkt, met uiteraard het voorbehoud dat 'de burger' niet bestaat. Zoals een deelnemer het formuleerde; *“Ik zit hier voor het algemeen belang, niet voor mijn eigen belang”*.

Het Burgerforum heeft in diverse vergaderingen en andere online sessies informatie verkregen over de RES, de opgave en het proces. Daarnaast hebben de burgerforumleden informatie vergaard door mee te doen aan de werkateliers en konden zij putten uit de resultaten van een internetraadpleging onder alle inwoners van Foodvalley, met 1795

Gaat het over ons, doe het dan met ons!

respondenten: een 'Participatieve Waarde Evaluatie'⁵.

In deze raadpleging zijn inwoners van de regio bevraagd wat zij belangrijk vinden bij de ontwikkeling van plannen voor duurzame energie-opwek in Regio Foodvalley. Analyse van de reacties gaf informatie over de motivaties, zorgen en centrale waarden van deelnemers: wat de inwoners van de regio echt belangrijk vinden. Het doel van een Burgerforum is derhalve te proberen zoveel mogelijk voor 'de burger' of 'de inwoner' in het algemeen te spreken, en niet voor subgroepen zoals 'de ondernemer' of 'de agrariër' aangezien deze partijen ook altijd burgers zijn en bovendien al op andere wijze worden vertegenwoordigd in de RES.

Uiteraard kende het Burgerforum de nodige beperkingen. Zo hadden we last van een late en trage start in het RES-proces, was er een krappe deadline en hadden de Burgerforum-leden in korte tijd een flinke informatieachterstand weg te werken. Wij merkten dat het belangrijk is dat het Burgerforum een goede doorsnede van de bevolking is, maar dat het toch vaak de actieve en bovengemiddeld geïnteresseerde inwoners zijn die deelnemen. Desondanks zijn we tevreden met het resultaat en zijn we van mening dat we tot een gedegen advies zijn gekomen.

3. Het advies van inwoners over de RES Foodvalley

Wij hebben ons advies aan de RES Foodvalley samengevat in 7 aanbevelingen. Samen geven deze een beeld van wat inwoners van de regio belangrijk vinden en wat zij waarderen aan hun leefomgeving. Wij verwachten dat besluitnemers deze aanbevelingen mee zullen nemen bij het maken van afwegingen over de ontwikkeling van duurzame energieprojecten in de regio.

Onze aanbevelingen zijn:

1. Geef burgers de gelegenheid tot lokaal eigenaarschap
2. Richt een bewonerspanel op; institutionaliseer dit en betrek dit panel continu
3. Respecteer landschap en natuur
4. De overheid moet dit regisseren, regionaal en lokaal
5. Organiseer regionale planning en communicatie
6. Onderzoek alternatieven voor zon en wind
7. Stimuleer isolatie en consuminderen

In tekstballonnen staan de waarden die inwoners belangrijk vinden, onderliggend aan dit advies

Hieronder beschrijven wij onze aanbevelingen. Daarbij geven we ook aan op welke maatschappelijke waarden de aanbeveling en de argumentatie daarvoor is gebaseerd. Deze waarden zijn naar voren gekomen in de PWE-raadpleging die is uitgevoerd als onderdeel van dit traject⁶.

⁵ PWE; een methode ontwikkeld door TU Delft, VU Amsterdam en ITS Leeds, uitgevoerd door Populytics, een start-up van de TU Delft.

⁶ Zie hoofdstuk 4 van het rapport.

Gaat het over ons, doe het dan met ons!

3.1 “Geef burgers de gelegenheid tot lokaal eigenaarschap”

In de RES is het uitgangspunt dat 50% van de groene energie-opwek in regionaal eigendom blijft. Om patstelling en onduidelijkheid te voorkomen, adviseert het Burgerforum om die doelstelling in de RES te wijzigen in “minimaal 51% regionaal zeggenschap”. Als een dergelijk percentage lokaal zeggenschap niet haalbaar is, is draagvlak onwaarschijnlijk en moet het plan terug naar de tekentafel.

Het gaat ons erom dat de regio een ‘meerderheidsaandeel’ heeft; ontwikkel een toolkit met participatiemogelijkheden (zoals lokaal eigenaarschap) voor overheden en initiatiefnemers, om houvast te bieden⁷.

Onderzoek daarnaast de consequenties van het woord ‘eigenaarschap’ in de RES, o.a. met betrekking tot verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid.

Voor draagvlak onder de inwoners is het belangrijk dat de baten van investeringen binnen de regio blijven en dat naast bedrijven en grootaandeelhouders ook individuele bewoners betrokken kunnen zijn bij lokale projecten, bijvoorbeeld in lokaal eigenaarschap. Stel hiervoor een (door de overheid bepaald) standaardpakket aan participatiemogelijkheden beschikbaar voor iedereen en gelijk tussen gemeenten. Geef vorm aan lokale betrokkenheid samen met bewoners, op positieve en creatieve wijze (bijv. elektrische deelauto’s, ludieke acties, opwek voor eigen gebruik, aandelen). Besteed daarbij expliciet aandacht aan de mogelijkheden voor mensen met een kleinere beurs om mee te doen en mee te profiteren. Maak de participatievormen concreet en SMART, en stel randvoorwaarden op voor initiatieven, aanbestedingen en vergunningen om dit te borgen.

Rechtvaardig,
Autonomie,
Doelgericht,
Eerlijk

Daarnaast is voor draagvlak de mogelijkheid tot lokaal maatwerk van belang. Leg daartoe in de randvoorwaarden vast dat (onder voorwaarden) lokale aanpassingen mogelijk zijn bij windmolens nabij woningen (bijv. incidenteel ’s nachts of bij weinig wind uitzetten i.v.m. geluidsoverlast). Compenseer inwoners voor overlast, schade of huiswaarde-vermindering op creatieve wijze; bijv. een elektrische auto op gebruik van lokaal opgewekte energie, een ‘lelijkheidscompensatie’ voor omwonenden van grote installaties, of grondgebonden aandelen voor inwoners nabij windmolens als schadecompensatie (à la postcoderoos). Dit vraagt financiële sturing door de overheid; denk aan compensatie, subsidies en financiering om gedrag te stimuleren en belastingen om ongewenst gedrag te ontmoedigen.

Kortom; “Kom tot een vorm van participatie waardoor mensen er lol in krijgen”; dan worden ze actief, voelen ze zich betrokken en worden ze ambassadeurs.

⁷Zie bijvoorbeeld: <https://hollandsolar.nl/gedragscodezonopland>

Gaat het over ons, doe het dan met ons!

Participatie,
Gelijkwaardigheid

3.2 “Richt een bewonerspanel op”

Wij vinden dat inwoners van de regio blijvend actief betrokken moeten worden bij de uitwerking van de plannen en de uitvoering. Organiseer daartoe een bewonerspanel waardoor de wederzijdse communicatie tussen burger en overheid kan verlopen, naar het voorbeeld van ‘de jonge klimaatbeweging’. Schrijf alle 20+ inwoners⁸ van de regio aan in de hoop dat er minimaal 5000 (groeidend tot 30.000 na 3 jaar) inwoners deel willen nemen, die 3 à 4 keer per jaar worden bevraagd over concrete zaken die met het energiebeleid samenhangen en hun zorgen, problemen, voorwaarden voor doorgang, etc. (Voorbeelden van onderwerpen: vormen van participatie, subsidie, of eigenaarschap, en van concrete plannen tot zoeklocaties.)

3.3 “Respecteer landschap en natuur”

Het landschap en de natuur in de regio moeten beschermd worden, om het gebied leefbaar te houden voor mens en dier, en om het in stand te houden voor de toekomst. Dat betekent concreet:

Zorg voor latere generaties,
Landschapsbehoud,
Behoud
landbouwgronden,
Esthetiek,
Recreatie,
Veiligheid (fysiek)

- Hanteer voor Foodvalley de zonneladder (zoals bijv. in het Gelders Energieakkoord) als leidraad, met uitzondering van de trede ‘zon-op-land’; voorkom dat waar mogelijk.
- Agrarisch gebied moet worden behouden en vermijd daar grootschalige zonne- en windparken zoveel als mogelijk.
- Gebruik voor installaties gebied dat al verstoord is, zoals industrieterreinen en stroken langs infrastructuur. Plaats windmolens waar mogelijk langs snelwegen. Dat voorkomt extra verstoring van natuur en landschap en heeft tot voordeel dat de locaties goed ontsloten zijn en nabij kabel-infra liggen.
- Onderzoek alternatieve, innovatieve windmolen-varianten, die mogelijk minder overlast veroorzaken en minder weerstand oproepen.
- Behoud bestaande natuur- en cultuurlandschappen; respecteer de Natura 2000 gebieden.
- Zorg voor inpassing in het landschap en voor ingrepen ter camouflage, ter compensatie (voor de ‘dode’ grond onder zonnepanelen) en ter bevordering van de biodiversiteit. Bijvoorbeeld: Plaats rond zonneparken een groenstrook (met bomen, struiken/beplanting, water, nest-/bijkasten etc). Betrek deskundigen voor de beoordeling van de afmetingen hiervan en adequate inpassing in het landschap. Zorg ook dat alle gemeenten binnen Foodvalley hieraan dezelfde eisen stellen en stel die eisen SMART op.
- Heb aandacht voor de toegankelijkheid van gebieden, bijvoorbeeld m.b.v. een landschapsarchitect, om recreatie in het gebied mogelijk te houden.
- Minimaliseer overlast voor bewoners:

⁸ Dat kunnen dus ook ondernemers, agrariërs, industriële partijen, middenstanders, duurzame energie partijen, etc. zijn.

Gaat het over ons, doe het dan met ons!

- Doe zo nodig aanvullend onderzoek/metingen om erachter te komen wat helpt om overlast te verminderen. Maak maatwerk mogelijk; bij geluidsoverlast dienen molens selectief uitgezet te kunnen worden.
- Maak SMART beschreven afspraken over afstanden van woningen tot zonneparken en windmolens (tenzij de initiatiefnemer geen bezwaar heeft tegen een kleinere afstand tot zijn eigen woning en omwonenden ver genoeg weg wonen of ook geen bezwaar hebben).
- Ga zorgvuldig om met de zorgen die leven onder inwoners over de (fysieke) veiligheid voor mens, dier en leefomgeving als gevolg van installaties.
 - Laat altijd een MER uitvoeren, met name als door het handhaven van het oorspronkelijke bestemmingsplan (en dus bouwen in afwijking van het bestemmingsplan) betekent dat een MER procedureel juist niet nodig is.

3.4 "De overheid moet dit regisseren, regionaal en lokaal"

Overheidssturing,
Regionale aanpak,
bedachtzaamheid

Wij vinden het belangrijk dat de (regionale?) overheid verantwoordelijkheid draagt en de regie neemt over de energietransitie, zodat deze doelgericht en betaalbaar blijft. De opgave moet bovendien regionaal worden benaderd en niet per gemeente afzonderlijk, om optimale locaties aan te wijzen, de grensregio's niet onevenredig te belasten en versnippering te voorkomen. Wijs een duidelijke eindverantwoordelijke aan (bijv. een projectbureau) die regie voert over de uitvoering, handhaving en vergunningverlening. Formuleer alle doelen SMART en niet vrijblijvend en maak doelstellingen niet afhankelijk van particuliere investeringen. Organiseer hiervoor een regionale taskforce, bestaande uit vertegenwoordigers van de betreffende gemeentes en provincies, met het mandaat om het proces te begeleiden en doelstellingen te behalen.

Betrouwbaarheid,
Redelijkheid,
Nuttigheid

Wij merken dat er over een gezamenlijke RES wordt gepraat, maar er tegelijkertijd wordt gewerkt aan gemeentelijke energiebeleid, als twee afzonderlijke sporen. Doordat gemeenten hun eigen beleid mogen maken, wekt dit de indruk dat de RES vrijblijvend is. Daarom vinden wij het belangrijk dat gemeenten zich committeren aan een duidelijke doelstelling die ook wordt opgenomen in de RES, zodat er gemeentelijk en regionaal commitment is om de doelen te halen. Wij maken ons daarnaast zorgen dat maatregelen niet regionaal tegen elkaar afgewogen worden, en de 'duurzaamheid' van beslissingen niet mee wordt gewogen. Hiervoor is adequate deskundigheid en vertrouwde informatie nodig. Een suggestie is om dit te borgen in de aanbesteding (bijv. aantonen van recycling en circulariteit).

Samenwerking,
Deskundigheid,
Versterking lokale
economie

Wij stellen voor dat gemeentelijk een (2-) jaarlijkse pitch wordt georganiseerd voor lokale private en particuliere plannen voor duurzame energie-opwek. Stel daarbij gerichte eisen aan het communicatietraject, de aanwezigheid van lokaal draagvlak, de landschappelijke inpassing,

Gaat het over ons, doe het dan met ons!

technische haalbaarheid en bijdrage aan de opgave. De pitches worden beoordeeld door een brede commissie bestaande uit de gemeente (beoordeling van de behoefte in relatie tot de opgave), inwoners (beoordeling van draagvlak en communicatieplan) en diverse experts (o.a. ecologen voor de beoordeling van het landschapsaspect). Bij de beoordeling wegen alle aspecten even zwaar (Cf. resultaten van de PWE-raadpleging; input van bewoners is even belangrijk als input van experts).

3.5 “Organiseer regionale planning en communicatie”

Wij adviseren dat Regio Foodvalley de communicatie met inwoners organiseert via een extern communicatiebureau, om de communicatie regionaal (en niet gemeentelijk) vorm te geven. Het kan wel gemeentelijk verlopen, zolang de boodschap maar hetzelfde is. Gemeente en initiatiefnemer kunnen hierin samen optrekken (cf. de Omgevingswet⁹).

Het Burgerforum heeft geconstateerd dat de inwoners van de regio onvoldoende op de hoogte zijn van het klimaatakkoord, de RES en gevolgen voor de regio. Gerelateerde zaken worden afzonderlijk behandeld (bijv. warmte-transitie), terwijl het in het perspectief van inwoners wel met elkaar samenhangt. Hierover moet meer, duidelijker en eenduidiger gecommuniceerd worden.

Regionale aanpak
Draagvlak,
Betrouwbaarheid,
Transparantie,
Bewustwording

Voor gemeenten is het daarnaast belangrijk om vroegtijdig, helder en concreet, met gebruikmaking van zoveel mogelijk kanalen, met inwoners te communiceren over plannen. Benoem heikele punten; dat voorkomt weerstand als het al te ver is. Vraag in een vroeg stadium wat inwoners ergens van vinden. Schrijf altijd alle inwoners aan die direct of indirect bij nog niet uitgekristalliseerde plannen betrokken zouden kunnen zijn. Als dit gebeurt op het moment dat de plannen nog niet concreet zijn, krijgen inwoners de kans om mee te denken en ideeën aan te dragen. Met name het op de kaart zetten van 'zoeklocaties' moet vanaf het begin gecommuniceerd worden, waarbij duidelijk gemaakt wordt dat die locaties nog níet definitief zijn. Deel daarbij ook inhoudelijke deskundigheid en proces-informatie (over de procedure van besluitvorming en wanneer men kan meedenken). Ga angsten die leven (over bijv. gezondheid, omgeving) niet uit de weg maar erken ze en ga erover in gesprek.

3.6 “Onderzoek alternatieven voor zon en wind”

Inwoners waren niet betrokken bij het voortraject van de RES (de opstelling van het klimaatakkoord); zij hebben niet eerder kunnen aangeven wat zij belangrijk vinden. De RES beperkt zich naar de mening van het Burgerforum te veel tot zon- en windenergie. Zij vragen meer aandacht voor alternatieven en innovaties (ook op langere termijn)

⁹ Nota van Toelichting op het Omgevingsbesluit, 2017:66

Gaat het over ons, doe het dan met ons!

m.b.t. zon, wind, waterkracht, biomassa en andere energiebronnen en alternatieve oplossingen voor zon/wind. Uit de PWE-raadpleging bleek duidelijk de wens meer aandacht te besteden aan alternatieven¹⁰:

- Veel burgers blijken positief te staan t.o.v. van kernenergie. Hoewel het duidelijk is dat kernenergie geen oplossing is voor 2030, verdient het de aanbeveling deze mogelijkheid wel degelijk mee te nemen voor 2050.
- Ook biogasinstallaties verdienen verder onderzoek.
- Verlies hierbij niet uit het oog dat ook deze vormen van duurzame energie op verantwoorde, 'duurzame' wijze worden ingevuld (bijv. geen bomen kappen t.b.v. duurzame energieproductie).
- Veel inwoners geven aan dat windmolens op zee een logischere keus is; derhalve zou investeren in windmolen-parken op zee ook als serieuze optie overwogen moeten worden.
- Inwoners vinden daarnaast dat onvoldoende wordt gekeken naar de mogelijkheden voor opslag van energie (batterijen, H2-gas), en aardwarmte.

3.7 "Stimuleer isolatie en 'consuminderen' "

Uit de PWE-raadpleging die mede de basis vormt voor dit advies bleek ook dat veel inwoners betere isolatie en zuiniger omgaan met energie als het uitgangspunt zien voor de energietransitie. Groene energie opwekken heeft weinig zin als die energie in hoge mate verspild wordt door onzuinig gedrag. Goede subsidiemogelijkheden voor individuele inwoners ontbreken echter op dit moment, waardoor vooral mensen met een kleinere beurs geen mogelijkheid hebben hun woning beter te isoleren en zelf zonnepanelen of aardwarmte-installaties te plaatsen.

4. 'Voorwaarden voor succes'

Ten aanzien van de uitvoering van onze aanbevelingen hebben wij een aantal zorgen. We hebben daarom nagedacht wat nodig is om dit advies tot een succes te maken. Wij zien de volgende voorwaarden voor succes:

- We hebben advies gegeven over o.a. overheidsregie, bewonersbetrokkenheid, regionale communicatie en SMART geformuleerde doelen; dit vereist *duurzaam betrouwbaar gedrag van de overheid*, met een lange termijn focus (ongeacht politieke wisselingen).
- Committeer je als gemeente aan het uitvoeren van de RES. Eigen beleid kan aanvullend en RES-overstijgend zijn, maar mag niet haaks staan op de RES-afspraken en doelstellingen.

Toekomstbestendigheid,
Duurzaamheid,
Innovatief
Risicospreiding,
Milieubewustheid,

¹⁰Shannon Spruit & Niek Mouter (2021). 1795 inwoners over het toekomstige energiebeleid van Regio Foodvalley, Populytics: Delft, www.populytics.nl. Zie hoofdstuk 4, sectie 'kansen'.

Gaat het over ons, doe het dan met ons!

- Hou als overheid een open vizier richting de burger; wees transparant, bespreek heikele punten in plaats van ze te verdoezelen en betrek het perspectief van inwoners in de afweging. Wees niet bang voor conflicten of angsten, maar ga het gesprek met de inwoners aan.
- Neem nu maatregelen voor de korte termijn (2-5 jaar), maar houd een open blik voor de periode na 2030. Hou vooral de innovatie in de gaten. Rendementen die nu niet mogelijk zijn, zijn dat misschien wel over 10 jaar. Spreid dus waar mogelijk de activiteiten, tientallen tegelijkertijd verouderde windmolens of zonneparken zouden voorkomen moeten worden.
- Zorg voor goede subsidieregelingen voor particulieren, en zorg voor aantrekkelijke terugverdienmodellen voor particulieren (o.a. continuering van saldering / terugleververgoeding of subsidie op batterijopslag zodra dit een haalbare mogelijkheid wordt).
- Onze zorg is dat nieuwe wind- of zonneparken niet aangesloten kunnen worden op het net; voldoende en tijdige netcapaciteit is een aandachtspunt (zie onderzoek TUDelft¹¹). De kosten zullen hierbij voor de baat uit moeten gaan. Zonder netcapaciteit zal het niet lukken de klimaatdoelen voor 2030 te halen.

5. Tot slot

Wij waarderen het zeer dat wij als Burgerforum de gelegenheid hebben gekregen om ons perspectief in te brengen in de afweging en besluitvorming over de RES Foodvalley. De energietransitie is een ontwikkeling die ons -als inwoners- de rest van ons leven zal beïnvloeden. Wij vinden het daarom van grote waarde dat wij hierin gekend zijn. We hopen dat met deze pilot de meerwaarde van het vroegtijdig raadplegen van burgers is aangetoond en we vertrouwen erop dat inwoners vanaf nu op reguliere basis betrokken zullen worden bij de planning en besluitvorming rond duurzame energieproductie in de regio. Daarbij kunnen de maatschappelijke waarden van de regio zoals die in dit advies zijn genoemd, worden gebruikt als 'maatschappelijk afwegingskader' voor beleidskeuzes, plannen en initiatieven.

¹¹ https://www.nvde.nl/wp-content/uploads/2021/02/CE_Delft_200408_Doorlooptijden_Investeringen_Elektrificatie_def.pdf

Gaat het over ons, doe het dan met ons!

Samenstelling NPBO projectteam:

Marc Rijnveld en Nienke van Schie

www.public-mediation.nl

Shannon Spruit en Niek Mouter

www.tudelft.nl/tbm/pwe/

Rob Rietveld

rob.rietveld@npbo.nl

- Public Mediation
- TUDelft/Populytics
- NPBO